

Komentar in karta: 1/89

SLA V481 'vodenica'

Mojca Horvat

1. Gradivo

Za pomen 'bolezensko nabiranje tekočine v tkivih ali telesnih votlinah', knj. *vodenica* (*i*), sta najpogosteje zapisana leksem *vodenica* in njegova besedotvorna različica *vodenika*. Manjši areal tvori leksem *otok*. Leksem *udnica*, zapisan v manjšem številu točk, SSKJ razlaga kot 'vnetje sklepov zaradi nabiranja soli sečne kisline', v narečjih pa je prišlo do mešanja poimenovanj zaradi podobnih simptomov obeh bolezni. Na stiku z neslovenskimi jeziki nastopa leksem *vaserzuht*. Poleg enobesednih leksemov je kot samostojno poimenovanje na sklenjenem zemljepisnem območju zapisan še večbesedni leksem *vodeni beteg*. Ob samostalniških poimenovanjih so v gradivu pogosto zapisana tudi pridevniška, v nekaterih točkah (T004, T076, T085) je zapisana oznaka, da samostalniškega poimenovanja za bolezen ne poznajo, ampak je v rabi le pridevniško *vodeničen* in *vodeničav*.

2. Morfološka analiza

vodenica < **vod-en-ic-a* ← **vod-en-ъ* 'voden' ← **vod-a* 'voda' (v T055, T352 in T360 s sekundarno nazalizacijo, tj. *vodeninca*)

vodenca < **vod-en-ъc-a*

vodenka < **vod-en-ъk-a*

vodenika < **vod-en-ik-a* (v T354 in T356 s sekundarno nazalizacijo, tj. *vodeninka*)

vodena bolezen < **vod-en-a(-j-a) bol-ě-zn-ъ* ← **vod-en-ъ* 'voden' + **bol-ě-zn-ъ* 'bolezen'

udnica < **ud-ъn-ic-a* ← **ud-ъn-ъ* 'uden' ← **ud-ъ* 'ud, člen'

otok < **o(b)-tok-ъ* ← **o(b)-tek-ti* 'obteči, teči okoli'

VAserSuht < **(vasərzuht)-θ* ← nem. *Wassersucht* 'vodenica' (*V* → *b* po nar. nem. prehodu (v T005, T033), *A* → *o* po bav. nem. prehodu (T005, T012, T033), *S* → *z* (v T012), prvo je iz bav. nem., drugo iz knj. nem.)

vodeni beteg < **vod-en-ъ-j-ъ (beteg)-ъ* ← **vod-en-ъ* 'voden' + madž. *beteg* 'bolan, bolnik'

pelarja, nejasno

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnica je kartiran leksem *pelarja* v T060.

Kot enkratnica z *voden-* je kartiran leksema *vodenka* v T179.

Kot enkratna besedna zveza je kartiran leksem *vodena bolezen* v T124.

Kot pretvorbe s primitivom so kartirani leksemi *vodeničen* v T004, T013, T019, T025, T065, T083, T085, T086, T102, T107, T114, T116, T118, T128, T162, T231, T236, T278, T280, T289, T299, T300, T349, T360, T371 in T384, *vodeničav* v T064, T069, T074 in T076, *vodičen* v T025.

Kot opis so kartirane zveze *temu se je voda nabirala* v T025, *vode naleze se* v T033, *voda mu se nabira* v T408 in T409, *ga bo zalilo* v T023, *voda (ga) zaliva* v T023 in T049, *voda v nogah* v T010 in T020, *voda v pljučih* v T020, *ima vodo v nogah* v T034, *kri gre v vodo* v T057, *v telesu ima vodo* v T411, *je voden* v T413, *je napohljen* v T413 in *ima vodo* T117.

Kot tretji odgovor v posamezni točki sta z znakom za komentar kartirana pretvorba s primitivom *vodeničen* v T311 in opis *voda zaliva* v T023.

4. Uporabljena dodatna literatura

Horvat 2007; SMS

5. Primerjaj

SLA: V480 'revma' (1/88); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ASLEF: 5094, 5107; ALI: V188 'idropico (vodeničen)'; HJA: /